

บทที่ 6

การปรับตัวทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านกง

ชุมชนบ้านกงในปัจจุบัน

บ้านกงเป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2437 โดยมีนายอำเภอคนแรกชื่อ พระกงไกรลาศ จวบจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลา 107 ปีแล้ว ประชาชนชุมชนบ้านกงพูดภาษาไทย และนับถือศาสนาพุทธ ชุมชนบ้านกงตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอกงไกรลาศ ซึ่งประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านกง หมู่ 2 บ้านบางสนิม หมู่ 3 บ้านวังปลาทอง หมู่ 4 บ้านวังอ้ายช้าง หมู่ 5 บ้านบางปะ หมู่ 6 บ้านหนองถ้ำ หมู่ 7 บ้านประดู่เต่า หมู่ 8 บ้านเนินหว่า หมู่ 9 บ้านกง หมู่ 10 บ้านกง หมู่ 11 บ้านถ้ำไม้ไกร หมู่ 12 บ้านเหนือ และหมู่ 13 บ้านวังหลวง หมู่ 1 บ้านกง ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกง บ้านกงมีแม่น้ำยมไหลผ่าน มีปลาชุกชุม ในช่วงเวลาที่มีน้ำหลาก แรกเริ่มเดิมทีอำเภอกงไกรลาศตั้งอยู่บนหัวเกาะตรงกันข้ามกับหน้าวัดกงไกรลาศและเป็นที่ตั้งของอำเภอเก่า อยู่ในเนื้อที่หมู่ที่ 1 ตำบลเก่า จึงเป็นหมู่บ้านแรกของตำบลมาจนทุกวันนี้ มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด 5 คนด้วยกัน กำนันคนแรกชื่อ กำนันจำปี พูนสวัสดิ์ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันชื่อ นายชูชีพ ทองรอด

ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนบ้านกง อากาศร้อนชื้น ฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมทั้งพื้นที่การเกษตรและบ้านเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่สองฝั่งของแม่น้ำยม

สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านกงในปัจจุบัน

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำยมไหลผ่านและพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 45,938 ไร่

อาณาเขตของชุมชน

อาณาเขตประกอบด้วย

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบ้านกร่าง ตำบลป่าแฝก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลชุมแสงสงคราม และตำบลคุยม่วง อำเภอบางระกำ

จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลดงเดือย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลท่าฉนวน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ลักษณะของประชากร

ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเพเดิมของชุมชนบ้านกง คิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนที่เหลือเป็นคนจีนและอื่นๆ ชาวชุมชนบ้านกงจะสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำมทั้ง 2 ฝั่ง มีครัวเรือนทั้งหมด 117 ครัวเรือน มีประชากรชาย 194 คน และเป็นหญิง 183 คน รวมเป็น 377 คน ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 23,000 บาท/คน/ปี จำนวน 7 ครัวเรือน

อาชีพของคนบ้านกงในปัจจุบัน

อาชีพหลักได้แก่ การทำนา และทำการเกษตรแบบผสมผสานควบคู่กันไปกับการทำอาชีพเสริม โดยอาชีพเสริมของคนบ้านกงได้แก่ การทำประมงน้ำจืดในช่วงหน้าน้ำประมาณเดือนสิงหาคมเรื่อยมาจนกระทั่งแม่น้ำมแห้งหมด พร้อมๆกับการเลี้ยงปลาในบ่อที่ขุดลอกเอาไว้ในช่วงน้ำหลากด้วย ส่วนพวกผู้หญิงหลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก็จะทำขนมมึง ขนมทองม้วน ทองพับ ทำน้ำปลา หมักปลาร้า ทำปลาหมักเกลือ ซึ่งการทำน้ำปลา ทำปลาร้า ปลาเกลือนี้ นับเป็นภูมิปัญญาของชุมชนบ้านกงโดยแท้ ส่วนพวกที่ไม่ประกอบอาชีพเหล่านี้ก็จะออกจากชุมชนไปรับจ้างทั่วไปตามจังหวัดต่างๆที่อยู่ไม่ไกลจากชุมชนมากนัก โดยที่บางคนจะใช้เวลาเดินทางไปกลับระหว่างที่ทำงานกับบ้าน และก็มีคนเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่กลับบ้านทุกวันแต่จะเป็นการกลับบ้านทุกวันศุกร์แทนซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

อาชีพเสริมของชาวชุมชนบ้านกงที่เข้ามาทำให้เศรษฐกิจของคนบ้านกงดีขึ้นได้แก่ กลุ่มทำทองม้วน การทำทองม้วนนี้ก็ไม่ยากเพียงนำแป้งมัน แป้งหมีมาแปรรูปเป็นทองม้วน ทองพับ ทองตันและเพิ่มรสชาติ เป็นรสกุ้ง รสกะทิ กลุ่มขนมมึง เป็นการนำแป้งมันมาแปรรูปเพิ่มรสชาติ อบเทียนให้หอมชวนกิน ส่วนกลุ่มน้ำปลาจากปลาสร้อยนั้นเป็นการใช้ภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา แล้วนำมาพัฒนาปรับปรุงให้นำรับประทานยิ่งขึ้นนับว่ากลุ่มน้ำปลาจากปลาสร้อยเป็นกลุ่มที่พยายามต่อสู้ โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมเป็นแรงขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การที่จะพยายามพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนแล้ว นำมาพัฒนาต่อยอดเศรษฐกิจของตนเอง เนื่องจากชุมชนบ้านกงเป็นแหล่งปลาน้ำจืดที่สำคัญมาก โดยในปัจจุบันจับปลาได้เป็นจำนวน 552,800 กิโลกรัมต่อปี (กฤษฎา ตีอินทร์, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2550)

จากการสัมภาษณ์พี่น้องเจ้าของกิจการรับซื้อปลารายใหญ่ที่สุดของบ้านกง เล่าให้ฟังว่าการจับปลาในแม่น้ำมนี้ ก็จะมีเจ้าหน้าที่ประมงมาควบคุมไม่ให้ชาวประมงจับปลาในช่วงเวลาที่ปลาวางไข่คือ ฤดูวางไข่ของปลาจะอยู่ประมาณเดือนพฤษภาคม ถึง เดือน กันยายน ที่บ้านกงนี้ ชาวประมงจะทำการจับปลาในช่วงน้ำลด เครื่องมือที่ชาวประมงใช้คือ ไซย ปลาที่ตกได้เช่น ปลาทรายขาวราคา 20 บาทต่อกิโลกรัม ปลาแดงราคา 120 บาทต่อกิโลกรัม ในช่วงฤดูปลาราคา

ปลาจะถูกลง (เนื่องจากปริมาณปลามีเป็นจำนวนมาก) ฤดูปลาวางไข่วันหนึ่งพี่น้องจะรับซื้อปลาจากชาวประมงได้วันละ 100 – 200 กิโลกรัม ปลาที่ชาวประมงนำมาขายนี้เป็นปลาที่ได้จากการขุดบ่อล่อ คือ บ่อน้ำที่ขุดขึ้นมาในช่วงฤดูแล้ง พอถึงช่วงฤดูน้ำหลากปริมาณน้ำในแม่น้ำยมที่มากจนล้นตลิ่งไหลเข้ามาในบ่อที่ขุดล่อเอาไว้ ความสอดคล้องของวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำคือแหล่งน้ำนับว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดการยึดเป็นอาชีพในการทำมาหากินได้หลากหลาย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของหมู่บ้าน

รายได้เฉลี่ยของหมู่บ้าน 39,105 บาท สินค้าที่สร้างรายได้ให้กับบ้านง เช่น น้ำปลา ปลาร้า ปลาสดชนิดต่างๆ โดยเฉพาะปลาเนื้ออ่อนที่ขึ้นชื่อของชุมชน ส่วนปลาสร้อยนั้นมีเป็นจำนวนมากในแม่น้ำยมแต่ราคาไม่ค่อยดีชาวบ้านจะขายอยู่ที่กิโลกรัม 4-5 บาท/กิโลกรัม ในส่วนของปลาเนื้ออ่อนนั้นจะราคาดีตกกิโลกรัมละ 140 บาทแต่ต้องเป็นตัวใหญ่

สถานที่สำคัญของชุมชนบ้านง

วัดงไกรลาศนี้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลง อำเภองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดิน 44 ไร่ 2 งาน 30 ตารางวา วัดนี้สร้างขึ้นเมื่อใดไม่มีใครทราบ ตามรายงานที่ท่านหลวงพ่อดุสิตไกรลาศสมาณคุณ (หลวงพ่อดุสิต) อดีตเจ้าคณะอำเภองไกรลาศ ได้รายงาน ว่า ผู้ขออนุญาตจัดสร้างวัดครั้งแรก คือ พระกงไกรลาศ แล้วคงเอานามของท่านมาตั้งเป็นชื่อวัดเพื่อเป็นที่ระลึก ได้รับพระราชทาน "วิสุงคามสีมา" เมื่อวันที่ 27 กันยายน พุทธศักราช 2481 และหลวงพ่อดุสิตวิหารลอย ในสมัยที่พม่าเรืองอำนาจได้ยกทัพมาล้อมเมืองพิษณุโลก โดยที่ทัพพม่าจะต้องเดินทางผ่านอำเภองไกรลาศ ซึ่งในเวลานั้นพวกพม่าได้ใช้ปืนใหญ่ยิงถล่มวิหารหลวงพ่อดุสิตจนพังทลายทั้งหมด แต่ปืนใหญ่ไม่สามารถยิงหลวงพ่อดุสิตได้เลย หลวงพ่อดุสิตต้องนั่งตากแดดตากฝนอยู่เป็นเวลานาน ในคืนเพ็ญเดือนสามชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับวัดได้ยื่นเสื่อแผนดินสະเพื่ออนสักรู้ก็เจ็บไป ในตอนเช้าชาวบ้านพากันไปที่วัดได้พบหลวงพ่อดุสิตแสดงปาฏิหาริย์ โดยการเคลื่อนย้ายองค์ท่านจากที่เดิมไปอยู่ใต้ต้นคูณ ซึ่งอยู่ห่างจากที่เดิมประมาณ 3 วา ชาวบ้านเรียกกันจนติดปากอยู่จนทุกวันนี้ว่า "หลวงพ่อดุสิตวิหารลอย"

เส้นทางคมนาคม

การเดินทางเข้าสู่ชุมชนบ้านกง จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางสายถนนเอเชีย ถึงจังหวัดพิษณุโลก ถึงสี่แยกให้เลี้ยวซ้ายมาเส้นทางหลวงหมายเลข 12 เส้นพิษณุโลก – สุโขทัย มาประมาณ 35 กิโลเมตร ผ่านหน้าที่ว่าการอำเภอกงไกรลาศให้เลี้ยวซ้าย ไปตามถนนรายนุกูลกิจประมาณ 2 กิโลเมตร ก็จะเข้าสู่พื้นที่ตำบลกง ซึ่งเราจะพบบ้านกงหมู่ 1 ก่อน

สภาพพื้นที่และระบบสาธารณูปโภค จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขตชุมชนบ้านกง 117 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนหลังคาเรือน

การปรับตัวทางเศรษฐกิจของคนชุมชนบ้านกงในปัจจุบัน

บ้านกงในปัจจุบันมีการทำสวนฝรั่ง ปลูกถั่วฝักยาว มะระ มะเขือ แตงกวา พริกสดทุกชนิดขายส่งตลาดไท สำหรับมะเขือเทศสีแดงคล้ำ ส่งขายจังหวัดเชียงใหม่ และจากเชียงใหม่จัดบรรจุหีบห่อส่งขายญี่ปุ่นอีกต่อหนึ่ง แตงกวา มะระ ส่งขายจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก กรุงเทพมหานคร ส่งขายต่างประเทศบ้างคือ ใต้หวัน และจีน การแปรรูปกล้วยน้ำหว่า เผือก (เผือกเริ่มนำมาแปรรูปเมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา) โดยการนำมาอบ อบเนย ขายทั่วไปและมีการขายส่งไปที่ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จีน และใต้หวัน โดยการผ่านพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อถึงที่ กล้วยน้ำหว่าของอำเภอกงไกรลาศเป็นสินค้าวัตถุดิบที่ส่งมาขาย ให้อำเภอบางกระทุ่มจังหวัดพิษณุโลกมากกว่า 10 ปีแล้ว เพราะกล้วยน้ำหว่าจากกงไกรลาศขึ้นชื่อว่าเป็นกล้วยชนิดดี เป็นกล้วยได้ขาวไม่มีเม็ด รสหวานมาก ปัจจุบันชาวชุมชนบ้านกงยังมีการทำกล้วยตากจากพลังแสงอาทิตย์ด้วย

การทำทองม้วนและขนมฝิง เป็นอาชีพที่เกิดขึ้นในอำเภอกงไกรลาศเมื่อประมาณ 20 ปีมาแล้วต้นตำหรับของขนมฝิง มาจากจังหวัดเพชรบุรี โดยคุณยายปิ่น แพทย์กุล ซึ่งเป็นภรรยาของข้าราชการที่อยู่ในอำเภอกงไกรลาศ เป็นผู้นำมาสอนและเผยแพร่ให้แก่ชาวองไกรลาศจนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปจนถึงทุกวันนี้ ประมาณปีพุทธศักราช 2516 แม่สงวน เหลืองสุวรรณได้ริเริ่มทำทองม้วนขึ้นมาเป็นรายแรกของตำบลกง และในปีพุทธศักราช 2523 นายอาษา เมฆสุวรรณได้นำทองม้วนของแม่สงวน เหลืองสุวรรณขึ้นทูลเกล้าถวายพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี และได้นำไปออกร้านในงานกาชาดที่สวนอัมพรทุกปี ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านของอำเภอกงไกรลาศก็มีการทำทองม้วนขายในนามของกลุ่มด้วย ขนมฝิงที่มีชื่อเสียงมากเคยออกรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 7 คือ "ขนมฝิงแฉ่มประตู่ชาย" ของคุณติ่ม สาเหตุที่ได้ชื่อว่า "แฉ่มประตู่ชาย" เนื่องจากมีลูกค้าเป็นจำนวนมากมารอซื้อจนเจ้าของร้านคือคุณติ่มต้องแฉ่มประตู

ซึ่งเป็นบานไม้พับให้เหลือช่องเล็กๆ จึงขายให้แก่ลูกค้า (ปัจจุบันร้านนี้ก็ยังคงแง้มประตูอยู่ไม่เปิดกว้างเหมือนร้านอื่นๆ ทั่วไป)

อาชีพจักสานเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้ให้แก่ชาวอำเภอองไทรลาค การจักสานในอำเภอองไทรลาคเป็นการจักสานโดยใช้ไม้ไผ่สีสุก ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์จะเป็นประเภทของใช้ในครัวเรือน ตำบลที่ทำมากได้แก่ ตำบลดงเดือย ซึ่งเป็นตำบลที่น้ำท่วมถึงเป็นประจำ ส่วนใหญ่ผู้ทำจักสานจะเป็นผู้ชาย เป็นการทำเพื่อขายส่งไม่ขายปลีกในหมู่บ้าน โดยจะมีคนในหมู่บ้านรับไปขาย (พวกนาโบ) ที่จังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก ไม้ไผ่ในตำบลดงเดือยเองมีไม่เพียงพอต้องไปซื้อไม้ไผ่จากตำบลอื่นๆ ในราคาลำละ 20 บาท (ผู้ซื้อต้องตัดและขนมาเอง)

นอกจากนี้ในอำเภอองไทรลาคยังมี "อาชีพนาโบ" ซึ่งมีมาประมาณ 10 กว่าปีแล้ว "นาโบ" เป็นชื่อที่ชาวองไทรลาคเรียกพวกที่ทำเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งไม่ได้ทำเองแต่ไปรับมาอีกทอดหนึ่ง แล้วนำไปขายยังต่างถิ่นทั่วไป โดยในครั้งแรกๆ นั้นจะใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะและต่อมาประมาณ 7-8 ปีที่ผ่านมาได้พัฒนาเป็นรถยนต์บรรทุกเล็ก (ปิ๊กอัพ) แทน ประเภทของสินค้าจะมีความหลากหลายมากขึ้น ไม่ได้มีเฉพาะเฟอร์นิเจอร์อย่างเดียวเท่านั้น โดยจะมีสินค้าทางการเกษตรด้วย ได้แก่ ผลไม้ พลาสติก จะมีลักษณะเป็นการขายส่ง เช่น ส่งเข้ากรุงเทพมหานคร แหล่งค้าขายส่งที่ใหญ่ที่สุดก็คือ ตลาดปากคลองตลาด และส่งไปขายที่จังหวัดขอนแก่น เพชรบูรณ์โดยรถจะออกประมาณ 20.00 น. ถึงปลายทางประมาณ 04.00 น. จากนั้นจะตีรถกลับและในบางครั้งก็นำกบไปขายส่งให้กับชาวใต้หวันและส่งไปขายที่อำเภอพรหมพิรามด้วย แต่ในปัจจุบันการขายกบมีปริมาณลดลงมาก ซึ่งในปัจจุบันมีผู้ประกอบการอาชีพนี้มากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ หมู่ 1 ตำบลดงเดือย อำเภอองไทรลาค หากจะหาความหมายทั่วไปของอาชีพ "นาโบ" นี้ก็คือ อาชีพพ่อค้าเร้นนั่นเอง

เคยมีคำกล่าวที่ว่า "อยากมั่งมีไปอยู่ศรีสำโรง อยากฉิบหายตายโหงไปอยู่องไทรลาค" ทั้งนี้ สาเหตุเนื่องมาจากที่อำเภอศรีสำโรงนั้นมีความอุดมสมบูรณ์มาก ในขณะที่อำเภอองไทรลาคเคยเป็นพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ ทำให้ปลูกอะไรก็ตายได้ ในช่วงประมาณปีพุทธศักราช 2496 - 2510 มีน้ำท่วมหนักมาก เคยมีสถิติผู้ถูกน้ำท่วมตายในอำเภอนี้ถึง 38 คนต่อเดือน บรรดาพวกน้ำท่วมหนักนี้มีทั้งที่มาจากจังหวัดสุโขทัยและพิษณุโลก และคนในพื้นที่อำเภอองไทรลาคเองด้วย โดยจะมารวมกันอยู่ที่นี้เรียกว่า "สุมโจร" ซึ่งต่อมาในปีพุทธศักราช 2516 พวกนักเลงหรือสุมโจรได้หมดไป เนื่องจากมาตรการการปราบปรามอย่างเด็ดขาดของภาครัฐ และการวิสามัญฆาตกรรมของตำรวจจึงทำให้สุมโจรหมดไป คนที่เป็นเสือในความหมายของชาวองไทรลาคจะมีอยู่ 2 ความหมาย คือ ความหมายที่หนึ่งเสือที่หมายถึงคนที่ดีแต่มีจิตใจนักเลง ใจกว้าง มีลักษณะของการเป็นผู้นำ คนลักษณะเช่นนี้จะได้รับการเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน สำหรับความหมายที่สองของ

คนที่เป็นเสื่อคือ จะหมายถึงพวกที่มีฐานะยากจน มีสันดานในการปล้นเป็นพวกมิจฉาชีพและส่วนใหญจะเป็นคนต่างถิ่นที่ไม่ใช่คนพื้นเพของอำเภอองไกรลาศ

ย้อนหลังไปเมื่อประมาณ 20 มาแล้วที่อำเภอองไกรลาศจัดว่าเป็นพื้นที่ที่มีงูเห่ามากที่สุด ซึ่งก็สอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยาเนื่องจากพื้นที่นี้ในอดีต จะปลูกข้าวมากและหนูนาก็ชอบแอบมาหากินข้าวของชาวนาตรงบริเวณนี้จะมีหนูนามาก และหนูนาก็เป็นอาหารของงูด้วย จึงไม่น่าแปลกใจที่ตรงบริเวณที่แห่งนี้จะมีงูเห่าชุกชุมมาก ซึ่งจากการมีงูเห่าชุกชุมนี้เองได้ก่อให้เกิดรายได้เป็นอย่างมากแก่ผู้ที่มีอาชีพจับงูเห่าเอาไปขาย โดยพ่อค้างูเห่าจะขายงูเห่าในราคาตัวละ 100 บาท คนที่มีอาชีพจับงูเห่าขายเมื่อจับงูเห่ามาได้เขาจะขังมันเอาไว้ โดยการขังใส่ลังไม้ที่มีความแน่นหนาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้งูเห่าที่จับมาได้ออกมาทำร้ายคน ต่อจากนั้นจึงจะนำไปขาย ก็เป็นไปในลักษณะเก็บสะสมไว้ให้มากแล้วจึงจะขาย บรรดา งูเห่าเหล่านี้ที่จับได้จะถูกส่งไปขายตามร้านอาหารในกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันงูเห่ายังมีอยู่บ้างแต่ก็ลดปริมาณลงแล้ว สาเหตุเกิดจากปัจจัยหลายๆ อย่างประกอบกัน เช่น เกษตรกร ชาวนา ใช้น้ำฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช สารเคมีเหล่านี้บางส่วนไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ พอหนู มากินน้ำเข้าก็ได้รับพิษของสารเคมีเหล่านี้สะสมอยู่ในตัวของมัน เมื่อหนูมาเจอกับงูเห่า งูเห่ากินหนู งูเห่าได้รับพิษเกิดการเปลี่ยนแปลงถ้าได้รับพิษน้อยแต่จะตายเมื่อได้รับสารพิษในปริมาณที่มาก จากสาเหตุเหล่านี้ ทำให้งูเห่าในอำเภอองไกรลาศจึงลดน้อยลงไปเรื่อยๆ

ในอดีตองไกรลาศนี้ได้ชื่อว่า กลางหาวมีแมงดา กลางดินมีน้ำมัน แต่ในปัจจุบันแมงดาไม่มีให้เห็นแล้ว สำหรับบ่อน้ำมันนั้นถือว่าเป็นพื้นที่หรือเป็นบ่อน้ำมันแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งอยู่ที่หมู่ 11 บ้านประดู่เฒ่า ตำบลกง คนบ้านกงจะเรียกว่าประดู่เฒ่า เพราะโครงสร้างเป็นเนินมีหินมาก ขุดลำบาก เป็นบ่อน้ำมันที่เจาะขึ้นเป็นแห่งแรกจะมีการสูบขึ้นมาใช้จากบ่อนี้บ้างเป็นบางครั้ง หากมีการสูบน้ำมันที่ลานกระบือ บ่อน้ำมันที่นี้ก็เคลื่อนไหวด้วย เนื่องจากบ่อน้ำมันนี้จะมีสายที่เชื่อมโยงกับบ่อน้ำมันบริเวณลานกระบือด้วย ปัจจุบันถือว่าเป็นบ่อน้ำมันสำรองและกระทรวงอุตสาหกรรมมีการส่งภาชีบำรุงห้องที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลกง ปีละประมาณ 26 ล้านบาท (บุญทัน เนียมหอม, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2550)

การปรับตัวของคนชุมชนบ้านกงจากเศรษฐกิจพึ่งพิงธรรมชาติมาสู่เศรษฐกิจสมัยใหม่

ปัจจุบันบ้านกงมีปริมาณการปลูกถั่วได้มากที่สุด ซึ่งจากการที่มีป่าน้ำบาดาลที่ประชาชนขุดใช้เอง โดยไม่ต้องใช้งบประมาณของรัฐ มีการทำนา 2-3 ครั้ง/ปี สืบเนื่องมาจากการมีเขื่อนนเรศวรและการมีระบบชลประทานในพื้นที่ นอกจากนี้บ้านกง ยังมีชื่อเสียงในเรื่องปลาเนื้ออ่อน ปลาสร้อยอีกด้วย

1. การศึกษา

ในเรื่องการศึกษา ในอดีตเด็กที่บ้านกงจะเรียนหนังสือตามวัด เริ่มจากวัดท่าทราย วัดกง วัดท่าฉนวน และวัดสงฆ์คาราม จนถึงปีพุทธศักราช 2474 ได้มีโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเปิดสอนตามหลักสูตรภาคบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ ชื่อโรงเรียนกง 1 ราษฎร์อุทิศ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนบ้านกง) โดยมีขุนสวนดี สวัสดิ์ เป็นผู้อุทิศที่ดินให้และประชาชนเป็นผู้ช่วยกันสร้าง มีนายบุญมา ปรีชาชาญ เป็นครูใหญ่คนแรก เปิดสอนครั้งแรกมีถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมีนักเรียน หญิง - ชาย ตั้งแต่ครั้งแรกที่เปิดสอน ต่อมามีการตั้งโรงเรียนขึ้นอีก 4 โรงเรียนคือ โรงเรียนบ้านท่าทราย โรงเรียนบ้านไกรโน โรงเรียนบ้านไกรกลาง โรงเรียนบ้านไกรนอก (วัดโบสถ์) ตามลำดับ ซึ่งนับจากนั้นเป็นต้นมาในปีพุทธศักราช 2482 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ธรรมศาสตร์วิทยาขึ้นในอำเภอกงไกรลาศ เปิดสอนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนมาเรียนเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นลูกของที่มีเชื้อสายจีนและลูกข้าราชการ เมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วต้องการที่จะศึกษาต่อจะไปเรียนที่จังหวัดสุโขทัย ที่โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม (โรงเรียนชาย) และโรงเรียนอุดมดาราณี (โรงเรียนหญิง) การเดินทางไปเรียนจะใช้วิธีการเดินด้วยเท้า และจะไปพักระหว่างที่เรียนที่วัดไทยชุมพล วัดราษฎร์ธานี หรือที่บ้านญาติพี่น้อง และจะกลับบ้านของตนเองในวันหยุด ชาวบ้านกงบางส่วนจะส่งลูกหลานไปเรียนที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นโรงเรียนจีนสอนหนังสือจีนกลางคือ โรงเรียนชินหมีน และโรงเรียนเจียนหมีน เนื่องจากคนในตลาดร้อยละ 90 เป็นคนจีน การสอนในโรงเรียนเป็นการสอนเบื้องต้น ในการอ่าน พูด เขียน ถ้าต้องการที่จะเรียนสูงขึ้นต้องไปเรียนต่อที่ฮ่องกง สำหรับในจังหวัดสุโขทัย ก็มีโรงเรียนจีนด้วย ชื่อว่าโรงเรียนกวางตง แต่ไม่เป็นที่นิยม เจ้าของโรงเรียนคือขุนธรรมรัตนวระ ชาวบ้านกงในอดีตที่เป็นคนไทยนั้นไม่นิยมส่งลูกหลานให้เรียนหนังสือ โดยอ้างเหตุผลว่า จำเป็นต้องให้มาช่วยเป็นแรงงานในครัวเรือน แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนความคิดนี้ไปแล้ว

ปัจจุบันโรงเรียนในอำเภอกงไกรลาศมีถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่บิดามารดา ยังนิยมส่งลูกหลานไปเรียนที่สุโขทัยวิทยาคม จังหวัดสุโขทัย และส่งไปเรียนที่จังหวัดพิษณุโลกใครสะดวกที่ไหนก็ส่งลูกหลานไปเรียนที่นั่น แต่ส่วนใหญ่จะนิยมไปเรียนที่พิษณุโลกมากกว่า

วิถีชีวิตของชาวบ้านกง

วิถีชีวิตคนบ้านกง แต่เดิมบ่อน้ำกลางหมู่บ้านเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ และจัดงานเทศกาลต่างๆ เช่น การเล่นชวง การเล่นเตย นางสุม นางดั่ง นางลิง เป็นต้น ต่อมาเมื่อไฟฟ้าและน้ำประปาเข้าถึงหมู่บ้าน ในปีพุทธศักราช 2530 ก็เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นมาและทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านกงเปลี่ยนแปลงไป

อำเภอท่งไทรลาวมีกลุ่มลาวโห่งกระจุกตัวอยู่เป็นกลุ่ม ดังนั้นลาวโห่งจะมีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี และบางอย่างยังเป็นเอกลักษณ์ของลาวโห่ง เช่น ประเพณีการเลี้ยงผีบ้าน การเลี้ยงข้าวใหม่ ซึ่งยังคงสืบเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่วนลักษณะการแต่งกายที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาวลาวโห่งก็คือ การไปงานศพ งานแต่งงาน หรือแม้กระทั่งงานขึ้นบ้านใหม่ ชาวลาวโห่งจะใส่เสื้อผ้าสีดำ โดยถือว่า "สีดำ" เป็นสีอมตะของความรัก เมื่อไปงานพิธีชาวลาวโห่งจะใส่ผ้า (ทั้งผ้าถุงและเสื้อ) ด้านที่ไม่ดี (ด้านในของผ้าโดยกลับตะเข็บ) แต่ถ้าไปงานศพก็จะใส่สีดำแต่เป็นด้านดีและสวมเสื้อที่เรียกว่า "เสื้อฮี"

การเลี้ยงผีบ้าน สำหรับบ้านที่มีฐานะดีหน่อย ก็จะมีการเลี้ยงผีบ้าน 2-3 ปีครั้งหนึ่ง บ้านของชาวลาวโห่งจะเลี้ยงหมูไว้ 1 ตัว เมื่อมีพิธีไหว้ผีบ้าน ก็จะฆ่าหมูมาทำพิธี "เสนเรือน" หรือ "เสนเรือน" โดยนำหมูดิบๆ มาเสน (คนที่หาหมูไปไหว้จะต้องเป็นลูกเขยหรือหลานเขยของบ้านนั้น) โดยไปเสนที่ "กะล่อห้อง" เป็นมุมหนึ่งของบ้านเจาะเป็นปล่อง เวลาจะเสนเรือนก็นำเครื่องเซ่นใส่ภาชนะคล้ายๆ กอวย หย่อนลงไปในปล่องนั้น โดยเชื่อว่าเป็นการให้ผู้ตายแล้วก็จะมีคนไปคอยรับของนั้นอยู่ข้างล่าง

ในการบวชเมื่อในสมัยก่อนนั้น ที่ท่งไทรลาวจะมีบทเพลงพื้นบ้าน ของบ้านป่าแฝก บ้านไทรนอก บ้านกลาง วัดดง ใช้ร้องเวลาแห่หน้าเป็นการร้องแก้กันระหว่างชาย - หญิง ในบางครั้งก็ร้องกันสดๆ แต่ในปัจจุบันสูญหายไปเกือบหมดแล้ว จะมีให้เห็นบ้างก็ที่บ้านไทรนอก เพราะชาวบ้านปัจจุบันนิยมใช้เครื่องบรรเลงแทน การร้องเพลงแห่หน้าคู่เสียงตรงไม่ได้จึงเลิกกันไป

การสวดมนต์ปลาช่อน ใช้สวดในช่วงที่ฝนแล้งหรือฝนทิ้งชวงนานผิดปกติ (ซึ่งต่างจากการแห่นางแมวเพราะเป็นพิธีที่เกี่ยวกับสงฆ์ด้วย และมักจะทำกันเมื่อมีการทำพิธีขอฝนวิธีอื่นๆ แล้วไม่ได้ผล) มักจัดกันที่ท้องนาซึ่งไม่ห่างจากวัดและบ้านเกินไป จะมีการจัดงาน 3 วันมีพิธีสงฆ์ทั้งเช้าเย็น โดยการขุดสระจำลองแล้วใช้ดินเหนียวมาปั้นเป็นรูปปลาช่อน ปลาอื่นๆ หอย เต่า ฯลฯ เพื่อขอฝนและแจ้งให้เทวดารู้ว่าตอนนี้ชาวบ้านเดือดร้อน สัตว์น้ำกำลังจะตาย เทวดาจะได้บันดาลให้ฝนตก

การแห่นางแมว จะจัดกันภายในหมู่บ้าน โดยสถานกระท่อ (ตะกร้าหวายทรงสูงสานแบบตาห่าง) สอดด้วยคานหามและนำแมวไปใส่ ส่วนใหญ่นิยมใช้แมวตัวเมีย ปัจจุบันไม่มีพิธีนี้แล้ว

การปัดรังควานเสียดบาล เป็นการขับไล่ภูตผีปีศาจสิ่งชั่วร้ายต่างๆ และเป็นการสร้างขวัญให้กับผู้ป่วย โดยมีคติความเชื่อว่า สิ่งชั่วร้ายหนีออกไปจากตนแล้ว ต่อไปผู้ป่วยก็จะมีแต่หายวันหายคืน

พิธีรับขวัญข้าว เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวจะมีข้าวบางส่วนที่ตกอยู่ตามท้องนา จึงต้องมีการทำพิธีรับขวัญข้าวให้มาอยู่ในที่เดียวกัน โดยนำกระบุงใส่ข้าวสุก (ข้าวปากหม้อ) ข้าวแตงงา

(ข้าวเหนียวดำผสมกับงาดำ) ข้าวเหนียวแดง ข้าวเหนียวขาว ขนมต้ม ทำพิธีกลางทุ่งนาของแต่ละคน มักทำกันในวันอังคารโดยนำกระบุงไปวางในนาเรียกขวัญในนา แล้วหันหลังกลับบ้านพร้อมทั้งคอนกระบุงกลับบ้านด้วย และห้ามทักกับใครจนกว่าจะถึงบ้านเพราะกลัวว่าขวัญข้าวจะไม่ถึงบ้าน แล้วไปวางบนยุงเพื่อให้ทำมาค้าขึ้น คนส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงที่เป็นคนทำพิธี

ความเชื่อในเรื่อง "แรกตักข้าว" โดยการตักข้าวจากยุงครั้งแรกเพื่อนำไปสีหรือขายก็แล้วแต่จะต้องดูวัน เพราะแต่ละวันจะมีผีประจำวันในจำนวนที่ไม่เท่ากัน หากมีผีมากก็จะมาแย่งกินข้าวมาก เช่น แรกตักในวันขึ้น 3,5,7,9 คำนั้นจะดี แต่ถ้าตักในวันขึ้น 2 ค่ำ ผีจะกินด้วย 3 คนเป็นต้น สำหรับคนแรกตักจะต้องเป็นคนที่เกิดปีมะโรงหรือมะเส็งเท่านั้น เพราะสัตว์ประจำปีนี้ไม่กินข้าว ห้ามให้คนปีชวดตัก เพราะกลัวข้าวหมดเร็วและเวลาตักควรใช้กระดองเต่าก็จะยิ่งดี เพราะข้าวจะได้หมดช้าๆ ปัจจุบันก็ยังทำพิธีนี้ให้เห็นกันอยู่

การปิดทองสงวนน้ำหลวงพ่อโต ในวันเพ็ญเดือน 4 ในงานจะมีการเล่นลำตัด เพลงช้อยลิเก แต่ปัจจุบันกลายเป็นวงดนตรีแทน

สลากภัต ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม จะเป็นสลากภัตมะม่วง เพราะช่วงนั้นจะมีมะม่วงมากชาวบ้านจะนึ่งข้าวเหนียวมาแล้วนำมะม่วงมา 1 ตะกร้าเพื่อถวายพระ พระจะมาจับสลากเพื่อรับสิ่งของที่ชาวบ้านนำมาถวาย นอกจากนี้ยังมีสลากภัตข้าวหลาม ในช่วงปลายเดือนธันวาคมหรือต้นเดือนมกราคม เพราะเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว ชาวบ้านจะว่างจากงานและช่วงนั้นข้าวใหม่จะหอมมัน ขณะเดียวกันไม้ไผ่ก็จะอ่อนพอดี จึงเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การเผาข้าวหลาม ชาวบ้านจะนำข้าวหลามไปถวายพระเพื่อให้พระจับสลากเหมือนกัน

ความเชื่อเรื่องการคลอตุ๊ก ที่บ้านกงในสมัยก่อนใช้หมอต้าแยประจำหมู่บ้านคลอเคล็ดจะอยู่ไฟด้วยพื้นมีกระโถมอบ การเตรียมอยู่ไฟต้องเตรียมพื้นก่อน โดยหันพื้นหนา 4-5 X 80 เซนติเมตร ต้องใช้ไม้เนื้อแข็งมาวางตั้งสูงเป็นวงกลมตากแดดเหมือนจอมปลวกให้แห้ง ผู้หญิงหลังคลอดต้องอยู่ไฟ โดยการนอนบนแคร่ไม้ไผ่สับฟาก 3 แผ่นมาวาง 3 อันแล้วเอาฟากไปวางบนจุดหน้าเตียง ผู้นอนต้องเอาท้องเข้าหาไฟ ถ้าเมื่อยใช้วิธีกลับหัวกลับหางห้ามไม่ให้พลิกตัวเพื่อให้ท้องเข้าหาไฟตลอด ถ้าท้องสาวต้องอยู่ไฟ 15 วัน

เพลงประจำที่หนุ่มสาวจะขับร้อง เมื่อพบกันที่บ่อน้ำในบริเวณที่ไปตักน้ำหรืออาบน้ำในทำนองต่อว่าต่อขาน จะเป็นเพลงที่ร้องเล่นพร้อมกรับ ปัจจุบันเพลงนี้ยังคงมีอยู่ คือ หนุ่มรูปหล่อกินน้ำบ่อสี่มน้ำฝน อย่าไปรักเขาเลยพ่อหน่ามน เรามันจนเขาถึงไม่แล ไกรโนไม่ไซพวกกลางนา ใ้อพวกเดินมาเรียกว่า "ไกรนอก"

คนจังหวัดสุโขทัย รวมทั้งอำเภอกงไกรลาศ ต้องการให้มีเขื่อนแก่งเสือเต้น เพราะปัจจุบันในระหว่างเดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน น้ำจะหลากมาจากทางเหนือท่วมไร่นา

บ้านเรือน พอเดือนธันวาคม - มกราคม น้ำจะแห้งฝั่ง พอเข้าเดือนมีนาคม - เมษายน น้ำจะแห้ง
 ขอด หากมีเขื่อนก็จะสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ จากอำเภอศรีสำโรงถึงอำเภอกง
 ปัจจุบันได้สร้างฝายน้ำล้นเป็นบางช่วงแต่ไม่มีน้ำไหลมาให้กักเก็บ ที่มีเก็บไว้ได้ก็ไม่เพียงพอกับ
 ความต้องการด้านการเกษตร ตำบลศรีสำโรงกับอำเภอเมืองฯ สูบน้ำไปใช้ในการปลูกยาสูบ
 อำเภอกงปลูกพืชไร่ และการทำนาปรังปัจจุบันน้ำแม่น้ำยมจะมีหลากเดือนเดียวคือเดือนมกราคม
 ชาวบ้านจะแย่งกันสูบน้ำจนแห้งเพื่อใช้ในการเกษตรของตน แม่น้ำยมยังเป็นแม่น้ำเดียวที่ไม่มี
 เขื่อนในภาคเหนือ สมัยก่อนฝนตกต้องตามฤดูกาลไม่เดือดร้อน แม่น้ำยมก็ไม่เคยแห้ง ถ้าน้ำ
 สมบูรณ์จะทำนาปรังได้ถึง 2 ครั้ง สำหรับพวกที่อยู่ริมตลิ่ง ปัจจุบันคนในเขตริมน้ำตำบลกง
 ตำบลท่าฉนวน ตำบลดงเดือย จะช่วยกันทำระบบ ดินไหลทรายมูล โดยใช้แรงคนเอากระสอบ
 ทรายกั้นกลางแม่น้ำเป็นฝายน้ำล้นช่วยตัวเองชั่วคราว และซื้อไม้ยูคาลิปตัสมาปักแล้วเอาถุงฟุ้งสูง
 2 เมตร ในช่วงเดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์ ต้องทำฝายนี้เตรียมไว้ ช่วงเดือน กรกฎาคม -
 เดือนสิงหาคม น้ำจะท่วมสูงถ้าลุ่มไม่ไหวก็ปล่อยให้พังไป

จากการที่สถานการณ์แม่น้ำยมเป็นเช่นนี้ เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2541 จังหวัดสุโขทัย
 ได้จัดให้มีงานสืบชะตาแม่น้ำยมขึ้น โดยทำที่หน้าศาลากลางจังหวัด มีการนิมนต์พระสงฆ์จากที่
 ต่างๆ มาร่วมทำพิธี โยงสายสิญจน์ไปหาแม่น้ำยม ทำพิธีปลุกเสก มีพระชั้นผู้ใหญ่มาสดมภ์
 ประชาชนเป็นจำนวนมากมาร่วมด้วย

การไปขายแรงงานในต่างประเทศ คนอำเภอกงไกรลาศเมื่อก่อนนิยมไปขายแรงงานที่
 ประเทศซาอุดีอาระเบีย บรูไน ลิเบีย สิงคโปร์ ใต้หวัน ซึ่งมีทั้งชายและหญิง ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น
 นิยมไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพมหานครมากกว่า

ความภาคภูมิใจของชาวอำเภอกงไกรลาศนั้นมีหลากหลายที่สามารถบรรยายได้
 ดังต่อไปนี้คือ สิ้นค้าขึ้นชื่อ ได้แก่ ขนมหินบ้าน ปลา ฯลฯ ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ความ
 สัมผัสमानสามัคคี เช่นที่วัดบ้านกงมีโรงทานที่ชาวบ้านในอำเภอจะจงเป็นเจ้าภาพตลอด "วัดทุ่ง
 เนินพยอม ตำบลป่าแฝก" ทุกปีในเดือนเมษายนจะมีพระจากต่างถิ่นมาจากทั่วประเทศ ประมาณ
 400 รูป มาอยู่กรรม (ทำสมาธิ) ปักกลด ประมาณครั้งละ 15 - 20 วันเป็นประจำ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนบ้านกงในปัจจุบัน

ประชากรบ้านกง มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าว
 เจ้า เลี้ยงสัตว์เป็นเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่เป็นไก่อพันธ์พื้นเมือง

จากการที่ชุมชนบ้านกงเป็นชุมชนเมือง ดังนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจของชุมชนส่วนหนึ่ง จึง
 ได้มาจากการพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม เช่น โรงสีข้าว การแปรรูปสินค้า

ทางการเกษตร เช่น ขนมหันบ้านต่างๆ ขนมหึง กล้วยตากพลังแสงอาทิตย์ มันฉาบ และเผือกฉาบ ที่ในปัจจุบันทำรายได้ให้กับชุมชนบ้านกงอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าจะทำให้อัตราของชุมชนบ้านกง จะมีความยั่งยืนด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก

ชุมชนบ้านกงเป็นชุมชนเก่าแก่เป็นชุมชนชานเมืองสุโขทัย ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองสุโขทัย ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 23 กิโลเมตร เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยมทางทิศตะวันออก สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ในแง่ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านกงมีหลักฐานปรากฏอยู่ใน เอกสารและจดหมายเหตุ แสดงถึงว่าชุมชนนี้มีมาตั้งแต่ราวสมัยอยุธยาตอนต้นและสมัยสุโขทัย ตอนปลาย ชุมชนบ้านกงเคยเจริญแล้วเสื่อมลงไปตามสภาพของสังคมและตามนโยบายของ รัฐบาลที่เร่งพัฒนาเศรษฐกิจ และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเร่งรีบ

ในอดีตชุมชนบ้านกงมีสภาพเศรษฐกิจแบบสังคมเกษตรกรรมทั่วไป แรงงานและที่ดิน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่การทำนาปลูกข้าว ทำการประมงเป็นหลัก การปลูกข้าว ของคนชุมชนบ้านกงในอดีต เอาไว้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนส่วนผลผลิตที่เหลือจากการ บริโภคแล้วจึงนำไปขายหรือแลกเปลี่ยนกับสิ่งของอื่นๆ เพื่อการบริโภคเองภายในครอบครัวอีก เช่นกัน พืชเหล่านั้นได้แก่ มะเขือ ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ พริก และพืชสวนครัวต่างๆ ส่วนผู้ที่ไม่มี ที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่พอสอดความเป็นอยู่ก็จะไปประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น การรับจ้างจับปลาหรือ รับจ้างทำงานในไร่ นา เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการประกอบอาชีพที่ไม่ต้องมีที่ดินเป็นของตนเอง เช่น การทำน้ำตาลจากต้นตาล เป็นต้น ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ชาวชุมชนบ้านกงในอดีตมีวิถี ชีวิตที่ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมประเพณีและพิธีกรรมอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากพิธีกรรมต่างๆ ใน สังคมไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการประมง หรือการเกษตร พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต พิธีกรรม เกี่ยวกับสังคมและพิธีกรรมในรอบปี

ชุมชนบ้านกงมีพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก นับตั้งแต่ภาครัฐมีแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ปีพุทธศักราช 2504 ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านั้นก่อให้เกิด ชุมชนบ้านกงพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คือถึงแม้ว่าในปัจจุบันชุมชนบ้านกง จะยังเป็นชุมชนประมง และเกษตรกรรมอยู่ แต่เริ่มมีแรงงานอพยพย้ายออกไปสู่ภาคอุตสาหกรรม และบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการพึ่งพิงอยู่กับเทคโนโลยีสมัยใหม่มากกว่าการพึ่งพิงอยู่กับ ธรรมชาติและประเพณีดั้งเดิมเหมือนแต่ก่อน

สรุป การปรับตัวทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านกงที่สำคัญใน 3 ประเด็นคือ

1. การพัฒนาระบบการผลิต ชุมชนบ้านกงมีการพัฒนาระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อ พอยังชีพ (Sub-sistence) ผลิตเพื่ออยู่เพื่อกินเองภายในครัวเรือนไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า มาเป็นการ

นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยเพิ่มผลผลิต โดยการใช้แรงงานคนและสัตว์มาสู่การใช้เครื่องจักรแทน

2. การขยายตัวด้านการผลิต จากการทำนกงในอดีตมีการผลิตแต่เพียงส่วนน้อย แต่ในปัจจุบันต้องมีการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นตามความต้องการของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและความต้องการของตลาดภายนอก การผลิตเพื่อการบริโภคเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนจำนวนมากอย่างเช่นในปัจจุบัน การผลิตของชุมชนจึงต้องขยายผลผลิตให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับกับความต้องการโดยมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรเข้าช่วยเพื่อเพิ่มผลผลิต

3. การกระจายผลผลิต การที่ผลผลิตมีจำนวนมากจำเป็นต้องมีการหาตลาดเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับกับจำนวนผลผลิต จากการผลิตและขายในชุมชนอย่างเดียวอย่างในอดีตนั้นไม่ได้แล้วชาวบ้านชุมชนบ้านกงจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นต่อรองกับพ่อค้าคนกลางเพื่อกำหนดราคาสินค้าอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมกับชาวบ้าน โดยในขณะเดียวกันบรรดาพ่อค้าคนกลางเหล่านี้ ก็จะได้ไปกระจายสินค้าของชุมชนในพื้นที่ต่างๆ อีกต่อไป เช่น กระจายสินค้าของชุมชนไปยังจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและต่างประเทศ